

הכנסת מרכז המחקר והמידע

ירושלים, ה' בתשרי תשע"ה

29 בספטמבר 2014

מידע לקראת דיון בנושא "בריונות ברשת והשימוש באפליקציית 'סיקרטי'"

המידע שלהלן נכתב לקראת דיון בוועדת המדע והטכנולוגיה של הכנסת בנושא "בריונות ברשת והשימוש באפליקציית 'סיקרטי' (המאפשרת אנונימיות מוחלטת של הכותב)", לבקשת הוועדה ולבקשת חברת הכנסת יפעת קריב, יוזמת הדיון.¹

רקע

בעשור האחרון הפך האינטרנט לאמצעי תקשורת מרכזי, והדומיננטיות שלו הולכת וגוברת. הדבר בא לידי ביטוי בעלייה מתמשכת בשיעור הגולשים ובזמן הגלישה ובגידול במשאבים הפרטיים והציבוריים המוקצים להעלאה של תכנים לרשת ולקידום. לצד ההכרה באפשרויות הרבות הגלומות ברשת מתבררות הסכנות הפוטנציאליות שהגולשים, ובפרט ילדים ובני נוער, נחשפים להן באינטרנט, וגובר הצורך בחינוך, באכיפה ובפיקוח על השימוש באינטרנט ובהדרכה של ילדים, הורים ומורים על האפשרויות ועל הסכנות ברשת.

האינטרנט הוא בעיקרו תשתית, וכזה – כלי שאת התוכן שלו יוצקים בני-האדם, ולכן הוא איננו "רע" או "טוב". הרשת נתונה להשפעות של החברה ולבחירות שלנו מה לעשות בה ובאמצעותה. עם זאת, המעבר בין המרחב הממשי למדיום האינטרנטי עלול לעודד דפוסי התנהגות אלימה ולהסלים התנהגויות פוגעניות.

1. האינטרנט וחופש הביטוי

השימוש היומיומי באינטרנט הופך אותו לכמעט מובן מאליו מבחינת המשתמשים, אך לשימוש הזה מיוחסת השפעה רבה על מימושם של ערכים דמוקרטיים כמו חופש הביטוי וגישה חופשית למידע.

לדברי פרופ' ניבה אלקין קורן, "מבחינה טכנית-טכנולוגית יכול כל אדם, באמצעות השימוש באינטרנט, לממש את חופש הביטוי שלו באופן מלא ואבסולוטי. לחופש ביטוי זה שתי פנים: החופש הנתון לאדם להשמיע את דעתו בציבור ולהשפיע, והחופש להיחשף למידע אשר אדם מעוניין להיחשף אליו. בכך באה לידי הרחבה גם זכות הציבור לדעת, שהרי כל אדם מן הציבור יכול להיחשף למידע שמעניין אותו. בשל מאפיינים אלו, יש הרואים את האינטרנט כ'כיכר עיר' מודרנית, היוצרת מרחב ציבורי וירטואלי, בו יוכל כל אחד מן הפרטים ליטול חלק פעיל בשיח הציבורי, אם כי יש המתנגדים וטוענים כי מדובר במיתוס בלבד".²

¹ תודה לעו"ד אייל לב ארי, היועץ המשפטי של ועדת המדע והטכנולוגיה של הכנסת, על הערותיו למסמך זה.
² ניבה אלקין-קורן, "המתווכים החדשים ב'כיכר השוק' הווירטואלית", ממשל ומשפט (2), 381.

שופט בית-המשפט העליון מישאל חשין הגדיר את התעצמות חופש הביטוי בעקבות חדירת האינטרנט כך: **"...רשת האינטרנט, שלא כרדיו וטלוויזיה, פותחת פתח רחב לפני היחיד לקחת חלק בשיח הפוליטי ולומר את דברו במישרין. אם עד-כה לא היה היחיד יכול להשמיע את קולו אל רבים, אלא אם אמצעי התקשורת מקובל – הרדיו או הטלוויזיה – הואיל בטובו לאפשר לו להשמיע את קולו, הנה כיום נפתחה הבמה בפני הכול, והיחיד יכול שיהיה גם מאזין גם דובר. יהיו אף מי שיאמרו כי זוהי הדמוקרטיה בגאונה: שכל יחיד יכול לומר את דברו ולהשמיע על חברו ועל מי שאינו חברו"**.³

1.1. ערכו של הביטוי האנונימי

חופש הביטוי מוכר במשפט הישראלי כזכות יסוד חשובה,⁴ אולם נראה כי חופש הביטוי האנונימי עודנו שנוי במחלוקת, כפי שיוצג בקצרה להלן. האינטרנט מעורר את שאלת חופש הביטוי האנונימי ביתר שאת, עקב הנורמות והאפשרויות הטכנולוגיות של השתתפות בשיח מקוון אנונימי.

בפסיקה בנושא זה ניכרות כמה גישות, ומיוחסת בהן חשיבות שונה לאפשרות של ביטוי אנונימי. לדברי השופט רמי אמיר, **"האנונימיות באינטרנט איננה משהו ערכי או אידיאולוגי – אלא נתון או תוצר שנובע גם מהעדר הנורמה האוסרת, אך בעיקר מהאופי הפיזי של ריחוק מאחורי מחשבים ומסכים ומהקושי הטכני לחשוף את הזהות האמיתית של הגולש. אך כשם שאין באנונימיות הזו כל ערך מוגן כאמור, כך אין גם להקים לה הגנות מלאכותיות יש מאין"**.⁵

מהאמור עולה כי השופט אמיר רואה באנונימיות ברשת מצב נתון אך לא ערך. לדידו אין "הסכמה מכללא", היינו הנחה מובלעת שמקובלת על המשתתפים בקבוצות הדיון באינטרנט, המחייבת אנונימיות, ולכן חשיפת שמו האמיתי של משתמש (יצירת זיהוי בין הכינוי האינטרנטי ובין בעליו בעולם האמיתי) אינה אסורה. יתר על כן, היכולת של גולשים להפר את האנונימיות של גולשים אחרים נתפסת בעיניו כאמצעי לשמירת סדר חברתי.

השופטת מיכל אגמון-גונן, לעומת זאת, רואה ערכים המגולמים באנונימיות ברשת. לדבריה האנונימיות מאפשרת לבחון את עמדותיו ודעותיו של הדובר לגופן ולא על רקע מאפיינים כגון דת, גזע או מין, ולפיכך, **"ראוי לשמור על פרטיותו של הדובר באינטרנט ככלי להגשמת חופש הביטוי האנונימי"**.⁶ עם זה, השופטת אגמון-גונן גורסת כי לחופש הביטוי האנונימי לא נודעת בישראל חשיבות מרובה, בייחוד לא כאשר האנונימיות משמשת לרעה, ומצטטת לעניין זה את השופט אמיר.

שופט בית-המשפט העליון אליעזר ריבלין כותב בפרשת מור כך: **"השמירה על האנונימיות משרתת תכליות חשובות בהקשר של חופש הביטוי. האנונימיות היא לעתים תנאי לעצם האפשרות והנכונות להתבטא, ופעמים האנונימיות היא גם חלק מן המסר הגלום בביטוי... יש מצבים שבהם אדם שלא יוכל לדבוק באלמוניותו – לא יתבטא כלל. כך, למשל, בשל תחושות אישיות כמו בושה או מבוכה, או בשל לחצים חיצוניים וחששות מפני תגובת הסביבה. ייתכנו בהחלט מצבים שבהם המסרים החשובים ביותר – לאדם עצמו או לאחרים זולתו – יהיו עצורים בתוך האדם פנימה, ורק היכולת לומר את הדברים באופן אנונימי תוכל לפרוץ את החסמים. ממילא, האנונימיות היא לפעמים פתח לחופש ביטוי. האנונימיות היא**

³ תב"מ 16/2001 ש"ס התאחדות ספרדים עולמית שומרי תורה נ' פינס ואח', בתוך: בש"א (י-ם) 4995/05 פלונית (קטינה) נ' "בזק בין-לאומי" בע"מ, תק-של 11480, (1)2006.

⁴ יפעת הולנדר, גבולות חופש הביטוי ואמצעי אכיפת החוק בהקשר לשימוש באינטרנט, מרכז המחקר והמידע של הכנסת, 7 במאי 2001.

⁵ תא' (כפר-סבא) 7830/00 בורוכוב נ' פורן, (24.7.2002), פורסם בנבו.

⁶ בש"א (י-ם) 4995/05 פלונית (קטינה) נ' "בזק בין-לאומי" בע"מ, תק-של 11480, (1)2006.

לעתים חלק מהמסר עצמו. היא נועדה לחדד את המסר, לתמוך בו או למנוע העמסת הנחות מסוימות על תוכנו של הביטוי. האנונימיות היא גם חלק מן הזכות לפרטיות – מן החשובות שבזכויות... אין ספק כי יש לראות באנונימיות מרכיב חשוב בזכות לפרטיות שכן היא מאפשרת לאדם 'להיעזב לנפשו' ולהימנע מחשיפה אישית וממסירת מידע אודותיו שאינו מעוניין שיימסר".⁷

מדבריו של השופט ריבלין ניכר כי הוא מייחס חשיבות רבה לאנונימיות במסגרת מימושו של חופש הביטוי והזכות לפרטיות. עם זאת, השופט ריבלין מזכיר בעניין מור גם את ההשלכות השליליות של האנונימיות: "האנונימיות אינה חזות הכול. האינטרנט אינו 'מערב פרוע' ואין לראות בו מסגרת שבה אין דין ואין דיין ... בענייננו, מחיר האנונימיות מתבטא בהעלאתם לרשת של פרסומים דיבתיים ללא אפשרות להגיש תביעה לפי חוק איסור לשון הרע. אין ספק שהקלות שבפרסום במסגרת האינטרנט עלולה להרבות בפרסומי לשון הרע, בבחינת 'הקלות הבלתי-נסבלת של הדיבה'. האנונימיות עלולה לשמש מפלטו של מפיץ הדיבה. מאחורי פרגוד האלמוניות קל יותר להשתלח בזולת ולשחרר את חרצובות הלשון מבלי לשאת באחריות. בכך עלולה להתאפשר פגיעה חמורה בזכות לשם טוב – זכות יסוד בעלת משקל רב במשטר חוקתי המכיר בכבוד האדם".⁸

2. בריונות רשת⁹

אלימות היא תופעה חברתית עתיקת יומין, והאינטרנט הוא על-פי רוב לא זירה יחידה או בלעדית אלא זירה נוספת של הפעלת אלימות. לאלימות באינטרנט יש ביטויים שונים: שיח אלים – בטוקבקים, בפורומים, בצ'טים, ברשתות חברתיות או בכל אתר אחר; הטרדה, פגיעה מינית ופדופיליה – הפצת תמונות פורנוגרפיות של קטינים, שימוש במדיה חברתית ליצירת קשר עם קטינים ועוד; פגיעה מקוונת – Cyber Bullying – דוגמת הטרדה, השפלה, השמצה ועוד.

יש הגורסים כי האינטרנט מאפשר החרפה של תופעות אלימות והצקה, בין השאר משום שהוא מרחיב אותן לא רק לשעות בית-הספר, העבודה ומפגשים חברתיים אלא גם לשעות הגלישה ברשת, הוא מאפשר זמינות ונגישות גבוהות, התפוצה בו רבה ומנגנוני פיקוח חברתי שפועלים בעולם הממשי מצומצמים בו. מנגד, אחרים גורסים כי היחס הציבורי והתקשורתי לאלימות באינטרנט משקף "פאניקה מוסרית" מאמצעי תקשורת חדשים, כזאת שאפיינה בעבר גם את היחס לתופעות תרבותיות אחרות כמו הרדיו, הטלוויזיה והקומיקס.

2.1. אפליקציית "סיקרטי"

להלן יוצג מידע תמציתי על אפליקציית "סיקרטי", אשר דפוס שימוש פוגעניים בה הם הרקע לדיון האמור בוועדה. יש להבהיר כי דפוסים כאלה אינם ייחודיים לאפליקציה זו; כמו כן יש להניח כי שימושים רבים בה אינם פוגעניים באופיים.

"סיקרטי" (Secret) היא אפליקציה הניתנת להורדה חינם למכשיר הטלפון הנייד ומאפשרת למשתמשים בה להעלות תכנים – טקסט קצר או תמונה – ללא צורך בחשיפת הפרטים של מעלה התוכן. התוכן

⁷ רע"א 4447/07 רמי מור נ' ברק אי. טי. סי [1995] החברה לשירותי בזק בינלאומיים בע"מ (25.3.2010), פסקה 11 לפסק-הדין של כב' השופט ריבלין, פורסם בנבו.

⁸ שם, פסקה 17 לפסק-הדין של כב' השופט ריבלין. ריבלין מפנה בדבריו לפס"ד דנ"א 7325/95 ידיעות אחרונות בע"מ נ' קראוס, פ"ד נב(3) 1, 74.

⁹ להרחבה ראו: רועי גולדשמידט, אלימות מקוונת בקרב בני נוער, מרכז המחקר והמידע של הכנסת, 11 במאי 2014.

המועלה נגיש לצפייה לחברים בפייסבוק ולאנשי הקשר בטלפון הנייד אם גם הם התקינו את "סיקרטי". סימון "לייק" לתוכן המועלה מאפשר גם לחברים של מי שסימן "לייק" לצפות בתוכן. נוסף על כך, לעתים מפעילי האפליקציה מחליטים להעלות "פוסט" (תוכן) שפורסם כך שיהיה נגיש לחלק ממשתמשי האפליקציה או לכולם, ולא רק לחברים.¹⁰

על-פי האמור באתר **המשרד לביטחון פנים**, האפליקציה נועדה לאפשר לשוחח באנונימיות על דברים שמשתמשים לא יהיו מוכנים לחשוף ברשתות החברתיות: בעיות בנישואין ובזוגיות, מחלות, קשיים, דעות פוליטיות וכדומה. עם זאת, בשל האופי האנונימי של האפליקציה היא מאפשרת גם להפיץ תכנים פוגעניים ושקרניים ללא נטילת אחריות – שימוש שיכול להגיע עד לכדי עבירות פליליות.¹¹

על-פי תשובת המשרד לביטחון פנים על פנייתנו, במשטרת ישראל התקבלו 27 תלונות של אזרחים שנזכרה בהן האפליקציה "סיקרטי". לדברי נציג המשטרה נתון זה אינו סופי, אך הוא נותן אינדיקציה על התופעה. לדבריו, בכל תלונה בנושאים האלה המשטרה בוחנת אם נעברה עבירה או שמדובר בבירונות רשת שאינה בגדר עבירה. אם מתברר כי נעברה עבירה, המשטרה פועלת בהתאם: היא מבקשת צווים מבית-המשפט כדי לקבל נתונים ממפעילת האפליקציה על זהות עובר העבירה ומנהלת חקירה.¹²

לדברי נציג המשטרה, "מבדיקות שבוצעו על-ידי היחידות עד כה עולה כי החברה המפעילה את האפליקציה איננה שומרת נתונים מעבר ל-72 שעות, ועל כן הסבירות שהמשטרה תגלה את הפוגע קטנה בצורה משמעותית".

מהמרכז לאינטרנט בטוח של איגוד האינטרנט, שמפעיל קו חם לטיפול בפניות בנושאי בריונות רשת, פרופילים מזויפים, הטרדה וכדומה, נמסרו הנתונים האלה:

- בחודש יולי התקבלו במרכז כ-150 פניות, ורובן עסקו בנושאי הסתה ברשת; בחודש אוגוסט התקבלו כ-300 פניות, כמחציתן בנוגע ל"סיקרטי"; בחודש ספטמבר התקבלו עד כה כ-250 פניות, וכשליש מהן בנוגע ל"סיקרטי".
- מאז תחילת שנת הלימודים מתקבלות שתיים-שלוש פניות מדי יום מיועצות או מחנכות בבתי-ספר בנוגע ל"סיקרטי".
- רוב הפונים למרכז לאינטרנט בטוח בנוגע ל"סיקרטי" הם הנפגעים עצמם או פונים בשמם.
- הנפגעים מ"סיקרטי" הם בני כל הגילים וכל המינים, אך יש יותר פניות לעזרה מצד נפגעות (נשים או בנות); נתון זה לא מלמד בהכרח שיותר נשים נפגעות, ועשוי להצביע על שיעור דיווח גדול יותר בקרב נשים.
- מנהלת המרכז לאינטרנט בטוח משערת כי האפליקציה איננה גורמת לגידול של ממש בהיקף הפגיעות אלא בעיקר מהווה זירה חדשה שאליה "מהגרים" מפלטפורמות או יישומים אחרים. לטענתה סביר כי אחוזים מעטים בלבד מן הפוגעים לא היו פוגעים בלי אותה אנונימיות. מנגד, היא גורסת כי אי-הזדהות עשוי דווקא "לשעמם את הפוגע" ולגרום לו לעבור הלאה.

כפי שיובהר להלן, אפליקציית "סיקרטי" על האנונימיות שהיא מאפשרת אינה תופעה חדשה לגמרי, ומבחינות רבות היא בבחינת "אותה הגברת בשינוי האדרת". האנונימיות באינטרנט קיימת זה זמן רב; נוסף על כך, גם בלי אותה אנונימיות, דפוסי בריונות באינטרנט באמצעות רשתות חברתיות ומסרים

¹⁰ אורנה היילינגר, מנהלת המרכז לאינטרנט בטוח באיגוד האינטרנט, דוא"ל, 21 בספטמבר 2014; אתר אפליקציית Secret, [שאלות נפוצות](#), תאריך כניסה: 21 בספטמבר 2014.

¹¹ אתר המשרד לביטחון פנים, [כל מה שרציתם לדעת על הסיקרטי](#), תאריך כניסה: 21 בספטמבר 2014.

¹² רפ"ק ירון שטרן, ראש חוליית סייבר במשטרת ישראל, דוא"ל מלשכת השר לביטחון פנים, 28 בספטמבר 2014.

מיידיים ("ווטסאפ", למשל) אינם תופעה חדשה. עם זאת, הזמינות של טלפונים חכמים ויישומים דוגמת "סיקרטי" עשויים להעלות את התפוצה של ביטויים פוגעניים ואת החשיפה להם בשל הצמידות של מכשירים אלו למשתמשים רוב שעות היממה.

לדברי עו"ד חיים ויסמונסקי, ראש תחום משפט וטכנולוגיה בפרקליטות המדינה, שלא כמו חברות ישראליות, הכפופות לדין הישראלי, "סיקרטי" איננה פועלת מישראל, ולכן היכולת של הרשויות בישראל להפעיל כלפיה אכיפה מוגבלת. לשם טיפול במקרים שונים, ובהם כאלה שהם בגדר עבירה פלילית, נדרש הליך פורמלי של "בקשה לעזרה משפטית" המופנה לרשויות בארצות-הברית. עם זאת, אם מופנה אל החברה צו שיפוטי מתאים, בדרך כלל אפשר לקבל ממנה מידע הנאגר בשרתים שלה, אם הוא ברשותה. לדברי עו"ד ויסמונסקי, שלא כמו חברות דוגמת גוגל ופייסבוק, שהתפתחו אתן ערוצי שיתוף פעולה לא פורמליים, מול "סיקרטי" שיתוף הפעולה אינו מפותח, וגם כשמתעורר חשש לעבירות אלימות או לפגיעה עצמית נדרשת פנייה רשמית.¹³

בנוגע לאפשרות לחסום את הגישה ל"סיקרטי" ציין עו"ד ויסמונסקי כי עמדת הגורמים המקצועיים במשרד המשפטים היא שאין צידוק בחסימתו של שירות שלם שהוא לעצמו ניטרלי ואינו מעודד ביצוע עבירות מעצם טיבו. על-פי פסיקת בית-המשפט העליון בעניין רמי מור יש ערך לביטוי אנונימי, ולכן ברור שאין בעצם האנונימיזציה מעשה שלילי. יתר על כן, ההנחה היא שיש שירותי אנונימיזציה רבים, ולכן האפקטיביות של חסימה כזאת מוטלת בספק.¹⁴

3. חקיקה ופסיקה בנושא

להלן יוצגו הצעות חוק, חוקים שהתקבלו ופסקי-דין רלוונטיים לנושא. יש לציין כי לא כל הצעות החוק בנושא נזכרות במסמך זה.¹⁵

נראה כי בהכללה אפשר לסמן שני דפוסים עיקריים בניסיונות של המחוקק להתמודד עם הפגיעות (לשון הרע, פגיעה בפרטיות ועוד) הנלוות לחופש הביטוי המוגבר באינטרנט או לתכנים מזיקים – אלימות, פורנוגרפיה ועוד:

▪ **חקיקה שמטרתה צמצום האנונימיות או הטלת אחריות משפטית על מי שנותן במה לפרסומי תוכן אנונימי;**

▪ **חקיקה שמטרתה לחסום או לסנן אתרים או תכנים פוגעניים.**

בקטגוריה הראשונה, של חוקים שמטרתם לצמצם אנונימיות או להטיל אחריות משפטית על מפרסם התוכן, אפשר להזכיר שתי הצעות חוק של חבר הכנסת ישראל חסון:

הצעת חוק התקשורת (בזק ושידורים) (תיקון – זיהוי מגיבים באתרי אינטרנט), התשס"ז-2006 (פ/17/1637), מבקשת לחייב את ספקיות האינטרנט לזהות את הגולשים המגיבים. הצעת החוק התבססה על ההנחה שהאנונימיות המתאפשרת כיום באינטרנט והקושי היחסי לחשוף גולשים, בשל הצורך לפנות לערכאות משפטיות, מדרדרים את תרבות הדיון ומביאים לתגובות פוגעניות שלא לגופם של דברים. המגיש הסיר את הצעת החוק.

¹³ עו"ד חיים ויסמונסקי, ראש תחום משפט וטכנולוגיה בפרקליטות המדינה, שיחת טלפון, 23 בספטמבר 2014.

¹⁴ שם.

¹⁵ בין השאר הוגשה הצעת חוק מסחר אלקטרוני, התשס"ח-2008, מטעם הממשלה, והצעת חוק ברוח דומה של חבר הכנסת מאיר שטרית. ראו: עו"ד ירון אונגר, [חשיפת זהותו של מעורל אנונימי ברשת האינטרנט – סקירה משווה](#), הלשכה המשפטית של הכנסת, 14 בפברואר 2012, תאריך כניסה: 29 בספטמבר 2014.

בהצעת חוק אחריות המשפטית של הנהלות אתרי האינטרנט על דברי הגולשים המגיבים באתריהן (תיקוני חקיקה), התשס"ח-2007 (פ/3171/17), הוצע להטיל אחריות פלילית ואזרחית על כותב תוכן פוגעני (בלשון הצעת החוק: "האדם שהביא את הדבר לאתר וגרם בכך לפרסומו"), על עורך אתר האינטרנט ועל מי שהחליט בפועל על פרסום תוכן פוגעני באתר. נוסף על כך הוצע להטיל אחריות פלילית על מפעיל אתר ועל מתפעל אתר, וכל האמור – באמצעות תיקונים בחוק איסור לשון הרע, התשכ"ה-1965, ובחוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981. הצעה זו נדונה בכנסת ה-17 בוועדת המדע והטכנולוגיה ונעצרה בשלב ההכנה לקריאה ראשונה, בעקבות הסכמה של חבר הכנסת המציע שלא לקדם את החקיקה ולאפשר לאתרי האינטרנט ולאגוד האינטרנט לקדם מהלך של ניסוח כללי הסדרה עצמית של תוכן גולשים, ובעיקר טוקבקים.¹⁶

בקטגוריה השנייה, של חקיקה שמטרתה לסנן או לחסום אתרים או תוכן פוגעני, אפשר לציין את הצעות החוק הללו:

הצעת חוק התקשורת (בזק ושידורים) (תיקון – חסימת שיחות אירוטיות ואיסור פרסומות בעלות אופי מיני במכשירי טלפון), התשס"ט-2009 (פ/1105/18), של חבר הכנסת זבולון אורלב. הצעה זו הונחה לפני דיון מוקדם אך לא עלתה להצבעה.

הצעת חוק התקשורת (בזק ושידורים) (תיקון מס' 41) (שירות סינון של תכנים בלתי הולמים לקטינים באינטרנט), התשס"ח-2008 (פ/892/17). הצעה זו נדונה בכנסת ה-17 בוועדת הכלכלה ונעצרה בשלב ההכנה לקריאה שנייה ושלישית.

הצעת חוק התקשורת (בזק ושידורים) (תיקון – חובת סינון אתרים פוגעניים), התשע"ג-2013, של חברי הכנסת אמנון כהן ואברהם מיכאלי (פ/1111/19). ההצעה הונחה לפני דיון מוקדם באפריל 2013 והפכה להצעה לסדר-היום ביוני 2013.¹⁷

חוק התקשורת (בזק ושידורים) (תיקון מס' 49), התשע"א-2011, של חבר הכנסת אלכס מילר וקבוצת חברי הכנסת, (פ/456/18). ההצעה התקבלה והפכה לחוק בכנסת ה-18.¹⁸

חוק למניעת הטרדה מינית (תיקון מס' 10), התשע"ד-2014 (פ/987/19), של חברת הכנסת יפעת קריב וקבוצת חברי הכנסת. ההצעה התקבלה והפכה לחוק בכנסת ה-19. על-פי החוק, "פרסום תצלום, סרט או הקלטה של אדם, המתמקד במיניותו, בנסיבות שבהן הפרסום עלול להשפיל את האדם או לבזותו, ולא ניתנה הסכמתו לפרסום" יהיה בגדר הטרדה מינית ועונשו הוא עד חמש שנות מאסר. בדברי ההסבר להצעת החוק נכתב על הרקע להעלאת ההצעה כי "בשנים האחרונות, עם ההתפתחות הטכנולוגית, הולכת ומתפשטת תופעה של פרסום תצלומים, סרטים או הקלטות בעלי אופי מיני, שלא בהסכמת המצולמים".¹⁹

¹⁶ ראו [פרוטוקולים](#) של ועדת המדע והטכנולוגיה של הכנסת מ-13 במאי 2008 ומ-9 ביולי 2008, תאריך כניסה: 28 בספטמבר 2014. כללי הסדרה מופיעים באתר האינטרנט, אך לא ברור עד כמה הם מיושמים ואם כן – באילו אתרים. תאריך כניסה: 28 בספטמבר 2014.

¹⁷ אתר הכנסת, [הצעת החוק לפיה ספקי האינטרנט יחויבו לסנן תוכן פוגעני וליידע טלפונית את מנוייהם על האפשרות לסנן אתרים ללא תשלום הפכה להצעה לסדר](#), 19 ביוני 2013.

¹⁸ תיקון מס' 49 לחוק התקשורת מחייב יידוע ומתן אפשרות לסינון תכנים חנימי. חשוב לציין כי משרד התקשורת מטיל עיצומים כספיים על חברות תקשורת שאינן עומדות בתנאי החוק. ביולי 2014 פורסם כי משרד התקשורת הטיל עיצומים כספיים בסכום כולל של כ-430,000 ש"ח על חברת "סלקום" ועל חברת "013 – נטוויז'ן בע"מ" משום שברוב המקרים שנבדקו הסכימו נציגי השירות – שלא כחוק – לספק רק תוכנות הגנה בתשלום. משרד התקשורת, הודעה לעיתונות, [משרד התקשורת הטיל עיצומים כספיים בסך כולל של כ-430 אלף ש"ח על חברת 'סלקום' ועל חברת '013 נטוויז'ן בע"מ'](#), 14 ביולי 2014, תאריך כניסה: 22 בספטמבר 2014.

¹⁹ דברי הסבר להצעת חוק למניעת הטרדה מינית (תיקון מס' 9) (פרסום תצלום, סרט או הקלטה המתמקד במיניותו של אדם), התשע"ג-2013, נוסח לקריאה ראשונה, הצעות חוק הכנסת – 516, 31 ביולי 2013.

אומנם המידע דלעיל איננו ממצה, אך אפשר לראות כי עד כה, רוב הניסיונות לחקיקה מגבילה שמטרתה לחסום אתרים או תכנים לא צלחה. שתי הצעות החוק שהתקבלו – האחת מחייבת יידוע ואספקת שירות יעיל לסינון אתרים ותכנים פוגעניים באינטרנט חינם ללקוחות המעוניינים בשירות זה, והשנייה עוסקת בניסיון להטיל אחריות על מפרסם סרטונים מיניים בעלי הקשר מבזה. בחוק השני יש ניסיון להגביל את הפצתם של תכנים פוגעניים, אך לא מדובר בחסימה כוללת של אתרים אלא בהטלת אחריות על מפרסם של תכנים ספציפיים.

לדברי עו"ד אייל לב ארי, היועץ המשפטי של ועדת המדע והטכנולוגיה של הכנסת, לחקיקה הנוגעת לחסימה או להגבלה של תכנים עשויה להיות השפעה מצננת על חופש הביטוי, שהוא עקרון יסוד של השיטה הדמוקרטית. אם הצעה כזאת תובא לדיון, יהיה עליה לעמוד בפסקת ההגבלה של חוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו.²⁰

יש לציין כי הכנסת אישרה בקריאה ראשונה את הצעת חוק הגבלת שימוש במקום לשם מניעת ביצוע עבירות (תיקון מס' 2), התשע"ד-2014 (ראו פירוט להלן).

שני פסקי-דין שניתנו בבית-המשפט העליון בשנים האחרונות נוגעים ישירות להיבטים האמורים של חשיפת פרטי גולשים ושל חסימת אתרי אינטרנט.

חשיפת פרטי גולשים

בפסק-הדין בפרשת רמי מור, שניתן במרס 2010, קבע בית-המשפט העליון שבהיעדר מסגרת דיונית הקבועה בחוק לשם פנייה לשם חשיפה של פרטי המעוול, אין בית-המשפט מוסמך לעסוק בפנייה מסוג זה.²¹ בניגוד לעמדתו של בית-המשפט המחוזי בחיפה²² קבע כי בית-המשפט העליון כי **עד שנושא זה לא יוסדר בחקיקה ראשית, אין בסמכות בית-המשפט להורות על חשיפת פרטי כתובת IP שתאפשר לקשור הודעה או תוכן מועלה למשתמש קצה.**

בעקבות פסיקת בית-המשפט העליון בפרשת רמי מור הגיש חבר הכנסת זבולון אורלב את הצעת חוק איסור לשון הרע (תיקון – חשיפת פרטי מעוול), התש"ע-2010 (פ/2476/18). הצעת החוק מתמקדת בחשיפת פרטיו של מי שהפיץ לשון הרע על הזולת באינטרנט. על-פי ההצעה, מי שחש עצמו נפגע יוכל להביא לחשיפת זהותו של המעוול באמצעות פנייה אל בית-המשפט כדי שיוורה לספק האינטרנט לחשוף את זהותו.²³

בעקבות דוח שפניץ,²⁴ ובעיקר בשל פסיקת בית-המשפט העליון בעניין רמי מור, פרסם משרד המשפטים תזכיר להצעת חוק חשיפת פרטי מידע של משתמש ברשת תקשורת אלקטרונית, התשע"א-2011.²⁵

עיקרו של ההסדר המוצע בתזכיר החוק, כפי שמוסבר במסמך של הלשכה המשפטית של הכנסת,²⁶ הוא "יצירת שני מסלולים לחשיפת זהותו של המעוול. מסלול אחד הוא מהיר, ולא דורש קיום הליכים בבית-

²⁰ עו"ד אייל לב ארי, יועץ משפטי לוועדת המדע והטכנולוגיה של הכנסת, שיחת טלפון, 29 בספטמבר 2014.

²¹ עו"ד ירון אונגר, חשיפת זהותו של מעוול אנונימי ברשת האינטרנט – סקירה משווה, הלשכה המשפטית של הכנסת, 14 בפברואר 2012, תאריך כניסה: 29 בספטמבר 2014.

²² ברע (ח"י) 850/06 רמי מור נ' ידיעות אינטרנט ואחרים (22.4.2007), פורסם בנבו.

²³ עו"ד ירון אונגר, חשיפת זהותו של מעוול אנונימי ברשת האינטרנט – סקירה משווה, הלשכה המשפטית של הכנסת, 14 בפברואר 2012, תאריך כניסה: 29 בספטמבר 2014.

²⁴ ועדה בין-משרדית בראשות טנה שפניץ שמינה שר המשפטים לביקורת בעיות משפטיות הכרוכות במסחר אלקטרוני. הוועדה פרסמה דוח במאי 2004, ובעקבותיו נדונה בוועדת המדע והטכנולוגיה הצעת חוק מסחר אלקטרוני, התשס"ח-2008.

²⁵ לנוסח התזכיר ודברי ההסבר ראו כאן.

²⁶ עו"ד ירון אונגר, חשיפת זהותו של מעוול אנונימי ברשת האינטרנט – סקירה משווה, הלשכה המשפטית של הכנסת, 14 בפברואר 2012, תאריך כניסה: 29 בספטמבר 2014.

המשפט, אך גם אין הוא מאפשר זיהוי ממשי של המעוול אלא רק לקבל עליו "נתון מזהה", שהוא "נתון טכנולוגי שהנו חלק מפרוטוקול התקשורת בין מחשבים, המסייע לאיתור של מחשב או רשת מחשבים שמהם הועלה תוכן לרשת תקשורת אלקטרונית". על-פי ההצעה, אם "פנה מבקש לספק השירות שבאמצעותו הועלה או הופץ התוכן האמור לשם קבלת הנתון המזהה במועד הפצת התוכן האמור, ימסור לו הספק את הנתון המזהה, ככל שהוא מצוי ברשותו".

לעומת זאת, אם אדם מבקש לקבל "פרטי מידע", כגון שמו המלא של הפוגע, מענו, מספר תעודת הזהות שלו, שם חברה ומספר הרישום של חברה, עליו "לפנות לבית-המשפט בבקשה שיורה לספק השירות לחשוף את פרטי המידע של המנוי", והמנוי יוכל להתנגד לבקשה זו. בית-המשפט יכריע בבקשה, בהתחשב בשלושה גורמים:

- א. **תום לב** – על בית-המשפט להשתכנע שהבקשה הוגשה "כדי לאפשר למבקש להגיש תביעה".
- ב. **עילה לכאורה** – על בית-המשפט להשתכנע ש"קיים חשש ממשי, בהתבסס על ראיות לכאורה שהציג המבקש, שהתוכן שלגביו הוגשה הבקשה מהווה עוולה כלפי המבקש או הפרת זכות קניין רוחני שלו".
- ג. **סיכויי התביעה** – על בית-המשפט להשתכנע שיש סיכוי שהתביעה תוכרע לטובת המבקש.

חסימת אתרי אינטרנט

במקרה אחר עתר איגוד האינטרנט נגד משטרת ישראל בשל צווים שהוציאה המשטרה לשם הגבלת גישה לאתרי הימורים באינטרנט. בית-המשפט המחוזי קיבל את עמדתו של איגוד האינטרנט ופסק שיש לבטל את הצווים המורים על חסימת אתרי הימורים. משטרת ישראל ערערה בעניין זה לבית-המשפט העליון, וזה קבע במרס 2013 כי "למפקדי המחוזות במשטרת ישראל לא נתונה כיום הסמכות ליתן צווים לספקיות הגישה לאינטרנט המורים לחסום גישה לאתרי הימורים. למחוקק הפתרונים".²⁷

כאמור, על שולחן הכנסת מונחת לאחר קריאה ראשונה הצעת חוק הגבלת שימוש במקום לשם מניעת ביצוע עבירות (תיקון מס' 2) התשע"ד-2014.²⁸ הצעת חוק ממשלתית זו מבקשת להחיל את החוק הקיים העוסק ב"מקום" גם על האינטרנט, ובכך לאפשר את חסימתם של אתרים המשמשים לביצוע עבירות, ובהם הימורים בלתי חוקיים של ארגון פשיעה, פרסום תועבה המציג קטינים (פדופיליה) ומכירת סמים מסוכנים (למעט קנביס). לפי ההצעה קצין משטרה בכיר ומוסמך יוכל לחסום אתרים כאלה בצו לזמן מוגבל, ויהיה אפשר להפוך את הצו לקבוע באמצעות צו של בית-המשפט. מעניין כי על-פי הצעת החוק יהיה אפשר לחסום גם "אתרים מעורבים", המשמשים הן לפעילות חוקית והן לפעילות בלתי חוקית, בצו שיורה כי הגבלת הגישה תחול, ככל האפשר, רק על החלק המשמש לביצוע עבירות.²⁹

בפברואר 2014 התקבל בכנסת תיקון מס' 58 לחוק התקשורת (בזק ושידורים) (איסור הגבלה וחסימה) תשע"ד-2014.³⁰ התיקון לחוק אוסר על גורמים בשוק התקשורת, ובהם ספקיות אינטרנט (ISP's), ספקיות תשתית אינטרנט ובעלי רישיונות לשידורים, לחסום או להגביל את השימוש בתשתית. חוק זה כונה "חוק

²⁷ ע"מ 12/3782 מפקד מחוז תל אביב-יפו במשטרת ישראל ואח' נ' איגוד האינטרנט הישראלי, באתר [איגוד האינטרנט](#), תאריך כניסה: 28 בספטמבר 2014.

²⁸ עברה בקריאה ראשונה ב-10 בפברואר 2014 והועברה לוועדת החוקה, חוק משפט להכנה לקריאה שנייה ושלישית.

²⁹ לעיון בנוסח הצעת החוק ראו אתר [משרד המשפטים](#), תאריך כניסה: 28 בספטמבר 2014.

³⁰ התקבל בכנסת ב-3 בפברואר 2014; נוסח הצעת החוק לקריאה ראשונה ודברי הסבר פורסמו בהצעות חוק הממשלה – 795, 31 ביולי 2013, עמ' 1262.

ניטרליות הרשת", והוא נועד לשמור על תשתיות תקשורת חופשיות ולמנוע מצב שספק תקשורת מנצל את השליטה שלו בתשתית כדי לחסום או למנוע גישה אל תוכן או אל שירות מסוים בשל אינטרס כלשהו. לדוגמה, ספק תקשורת שרוצה למכור שירותי טלפוניה יכול מבחינה טכנית לחסום את הגישה ליישומי שיחות המבוצעות באינטרנט (VoIP), אך החוק אוסר עליו להתערב בשימושים של משתמש הקצה, למעט חסימה או הגבלה במסגרת הניהול התקין של התשתית או על סמך היתרים מיוחדים של שר התקשורת – למשל לבקשת כוחות הביטחון – או אם בעל מנוי או קבוצת מנויים מבקשים לחסום או להגביל את הגישה לעצמם.³¹

4. חסימת אתרים ותכנים – דוגמאות מהעולם

להלן יוצגו כמה דוגמאות לחוקים או לרגולציה שנועדו להגביל גישה לתכנים באינטרנט (כגון הימורים בלתי חוקיים, פורנוגרפיה, פדופיליה ואליומות) במדינות בעולם. בשל מגבלות זמן, הסקירה שלהלן ראשונית בלבד ואיננה ממצה את הנושא, אך היא נותנת אינדיקציה לדפוסי חסימה וסינון של תכנים. מדינות רבות שאינן מסננות תכנים כלל או יש בהן הסדרים שונים בחלק מן הסוגיות אינן נסקרות במסגרת זו.

4.1. אוסטרליה

אוסטרליה נחשבת למדינה מערבית שמנהלת מדיניות אינטרנט מגבילה ביותר. להלן יוצגו עיקרי מדיניותה בעניין.³²

החוקה האוסטרלית מקנה לממשלה מחד גיסא את הזכות להסדיר (Regulate) את שירותי התקשורת, ובהם האינטרנט, ומאידך גיסא אינה מעגנת במפורש את חופש הביטוי. רשות התקשורת האוסטרלית (ACMA) היא הגוף המוסמך להסדיר תכנים באינטרנט. **הרשות מקבלת תלונות מאזרחים על תוכן אסור ומוסמכת להוציא צווים להורדתם של אתרים מהרשת, וכן לפתוח בחקירה בחשד לפירסום תוכן אסור גם בלי תלונה. הגדרתו של תוכן כאסור תלויה בסיווג של התוכן, המוגדר בחוק.**

התכנים האסורים (Prohibited Content) נחלקים לשלוש קטגוריות:

- R18 – תוכן שסביר כי יפריע לצעירים מתחת לגיל 18 או יפגע בהם. תוכן כזה איננו אסור, אך לשם החזקתו באתר על האתר להפעיל מערכת לזיהוי גיל שקיבלה אישור של רשות התקשורת.
- X18 – תוכן מיני, לא אלים, בין בגירים ובהסכמה. אפשר שהרשות תסיר תוכן כזה אם הוא נמצא על שרתים בתחומי השיפוט של המדינה.
- RC – תוכן אסור, ובכלל זה פורנוגרפיית ילדים, סטיות מיניות (פטיש) ותיאורים מפורטים של פשיעה. תוכן כזה אסור באתרים שמשתמשים בשרתים שבתחום אוסטרליה.

על סמך ההגדרות האמורות רשות התקשורת יכולה לטפל בתוכן המופיע באתרי אינטרנט באוסטרליה, ובכלל זה להסיר אתרים. כאשר מופיעים תכנים פוגעניים באתרים שאינם אוסטרליים, כלומר אינם מתארחים על גבי שרתים באוסטרליה, הרשות מכריעה בדבר סיווגם ומודיעה לחברות המספקות שירותי

³¹ ראו גם דברי ההסבר להצעת החוק. יצוין כי המידע על תיקון מס' 58 לחוק נוסף למסמך זה לאחר מועד כתיבתו והגשתו המקוריים.

³² המידע על המדיניות באוסטרליה ובניו-זילנד מבוסס בין השאר על סקירה על מדיניות סינון תכנים באינטרנט באוסטרליה ובניו-זילנד באתר [Open Net Initiative](#), תאריך כניסה: 28 בספטמבר 2014; Australian Law Reform Commission, [Classification – Content Regulation and Convergent Media](#) (ALRC Report 118), March 2012, Chapter 12: Prohibiting Content, accessed: June 13, 2013.

סינון ומוצרי סינון מאושרים בעבור האינטרנט כדי שהחברות יסננו אותו. ספקיות האינטרנט מחויבות להציע לגולשים אמצעי סינון "ידידותי למשפחה", אך הלקוחות אינם מחויבים להשתמש באמצעי הסינון. הממשל האוסטרלי הכריז בשנת 2006 כי יממן פרויקט ל"הגנה על המשפחות האוסטרליות ברשת" בעלות כוללת של כ-116 מיליון דולרים אוסטרליים; רוב המימון נועד לחלוקה חנים של תוכנות סינון.

ב-2007 הכריז שר התקשורת על מדיניות חדשה שלפיה ספקיות האינטרנט הן שיידרשו לבצע סינון של תכנים. על-פי התוכנית, מי שירצה לצרוך פורנוגרפיה יצטרך לבקש לשנות את ברירת המחדל, שלפיה התוכן מסונן; לפני התוכנית ברירת המחדל הייתה תוכן לא מסונן.

בדצמבר 2009 הכריזה ממשלת אוסטרליה כי בכוונתה להציג תיקוני חקיקה שיחייבו ספקיות אינטרנט לחסום או לסנן תכנים המוגדרים כאסורים (RC). ביולי 2010 דיווחה הממשלה כי חלק מספקיות האינטרנט הסכימו לסנן תוכן פוגעני, ובעיקר פדופיליה ופורנוגרפיית ילדים, ובעקבות הליכי הסדרה עצמית של הספקיות מופעל סינון על סמך רשימה של אתרים פוגעניים שמפרסם האינטרפול.

בנובמבר 2012 הודיע שר התקשורת האוסטרלי כי לא יבוצע סינון תכנים ברמת ספקיות האינטרנט, למעט הסינון שמבצעות הספקיות על סמך הרשימה של האינטרפול, כאמור לעיל.³³ עוד יצוין כי על-פי ארגון "יוזמת הרשת הפתוחה" (Open Net Initiative), הסוקר את הצנזורה ברשת, אף **שניו-זילנד** מפעילה שיטות דומות לאלה שמפעילה אוסטרליה (ובהן שימוש בסיווג תכנים ורשות הממונה על הנושא), היא איננה נוקטת מדיניות מחמירה כמו אוסטרליה (למשל אין לה מנגנוני הורדת אתרים), וההסדרים הנהוגים בה מובנים באמצעות הסדרה עצמית של התעשייה ושל איגוד האינטרנט של ניו-זילנד. לפיכך, הרשות העוסקת בנושא (DIA) ממקדת את פעילותה בחסימת פורנוגרפיית ילדים.³⁴

על-פי האמור בפסק-הדין של בית-המשפט המחוזי בעניין חסימת אתרי הימורים בישראל, באוסטרליה נחקק בשנת 2001 **Interactive Gambling Law**, המטיל על ספקיות הגישה לאינטרנט לחסום את הגישה לאתרי הימורים בלתי חוקיים אם הם מקבלים דרישה מפורשת לכך מרשות התקשורת. עם זאת, על-פי החוק, ספקיות הגישה לאינטרנט מוסמכות להחליט באילו אמצעים טכנולוגיים לחסום את הגישה, והעלות הכספית הכרוכה בחסימה היא שיקול לגיטימי בהחלטה על חסימה.³⁵

4.2. ארצות-הברית

בארצות-הברית נחקק בשנת 2006 חוק פדרלי בנוגע להימורים לא חוקיים באינטרנט, Unlawful Internet Gambling Enforcement Act.³⁶ החוק אוסר הימורים באינטרנט ומורה לבנקים, לחברות האשראי ולמוסדות פיננסיים אחרים לחסום טרנסאקציות כספיות הנעשות בין אזרחים שנמצאים בארה"ב לבין אתרי הימורים. נקבע עוד שספקיות הגישה יחסמו גישה לאתרי הימורים בלתי חוקיים אם יקבלו צו מתאים, אך הוצבו שורה של תנאים להוצאת הצו: א. את הצו יוציא רק בית-משפט; ב. תינתן לספקיות הגישה זכות שימוע; ג. לא תוטל על ספקיות הגישה כל חובה לוודא שחסימת הגישה אפקטיבית או ליזום

³³ Department of broadband, Communication and the Digital Economy, [Mandatory filtering legislation not proceeding](#), November 9, 2012, Accessed: June 13, 2013.

³⁴ לסקירה על מדיניות סינון תכנים באינטרנט באוסטרליה ובניו-זילנד ראו באתר [Open Net Initiative](#), תאריך כניסה: 13 ביוני 2013.

³⁵ עע"ם 12/3782 **מפקד מחוז תל אביב-יפו במשטרת ישראל ואח' נ' איגוד האינטרנט הישראלי** (24.3.13), פורסם באתר [איגוד האינטרנט](#); עת"מ 10-10-45606-10 **איגוד האינטרנט הישראלי נ' ניצב מפקד מחוז תל אביב ואח'** (22.4.12), פורסם בנבו.

³⁶ לעיון בנוסח החוק ראו [כאן](#), עמ' 69, תאריך כניסה: 23 בספטמבר 2014.

חסימה של אתרים המציעים פעילות הימורים בלתי חוקית; ד. לספקיות הגישה תהיה חסינות מפני תביעות.³⁷

שופט בית-המשפט העליון עוזי פוגלמן קבע בפסק-דין בעניין חסימת אתרי הימורים כי יש הבדלים רבים בין מדינות בארצות-הברית ביחסן להימורים, וציין כי במדינת מינסוטה הוגשה תביעה בעקבות הוראה של הרשויות לספקיות האינטרנט לחסום את הגישה של התושבים לכ-200 אתרי הימורים באינטרנט. בתביעה נטען כי החסימה פוגעת בחופש הביטוי ובמסחר. בעקבות התביעה וההליך המשפטי חזרו בהן רשויות האכיפה במינסוטה מהדרישה לחסום את האתרים.³⁸

חוק פדרלי נוסף עוסק בהגבלת הגישה של ילדים לתוכן מגונה או פוגעני באינטרנט. **Children's Internet Protection Act**, או בקיצור CIPA, שחוקק בשנת 2000, קובע הסדרים שחלים על ספריות ובתי-ספר המקבלים הנחות באספקת גישה לאינטרנט או חיבור לאינטרנט באמצעות תוכנית ייעודית לנושא (E-rate program). על-פי ההסדרים, בתי-ספר וספריות שמקבלים הנחות כאלה חייבים לנקוט מדיניות של אינטרנט בטוח, ובכלל זה אמצעים טכנולוגיים לחסימה או לסינון של תכנים כגון תמונות "מגונות" (obscene), פורנוגרפיית ילדים ותוכן מזיק לקטינים במחשבים שלקטינים יש גישה אליהם. נוסף על כך, מדיניות האינטרנט הבטוח של המוסדות חייבת לכלול ניטור הפעילות של קטינים באינטרנט ותוכניות חינוכיות לקטינים על התנהגות הולמת בסביבה המקוונת.³⁹

במדינת קליפורניה עבר בסנאט בספטמבר 2013 חוק שמטרתו להגן על פרטיותם של קטינים באינטרנט.⁴⁰ החוק עוסק בכמה היבטים של הגנה על קטינים: הגבלות על פרסומים מסוימים המנויים בחוק (משקאות אלכוהוליים, כלי נשק ועוד) באתרים, באפליקציות או ביישומים אחרים שהמשתמשים העיקריים שלהם קטינים; הגבלות על איסוף מידע ושימוש במידע על קטינים ועל מסירתו של מידע כאמור לצד ג'. נוסף על כך, החוק מגדיר תנאים שבהם יצטרך מפעיל אתר, אפליקציה וכדומה לאפשר למשתמש קטין למחוק או להסיר את המידע שהוא עצמו העלה לאתר, ליידע אותו על זכותו לבקש הסרת תוכן כאמור או לתת לו הנחיות ברורות על אופני הסרת מידע. כמו כן, האתר נדרש לציין לפני משתמש קטין שהסרת המידע לא בהכרח תמנע כל הצגה של המידע (בשל מגבלות טכנולוגיות ואחרות). יש לציין כי האפשרות להסיר תוכן נוגעת רק לתוכן שהמשתמש עצמו פרסם, ולא לתוכן שפרסם צד שלישי. לחלופין, מפעיל האתר יכול לבצע אנונימיזציה של התוכן כדי שלא יהיה אפשר לזהות את מקורו (מי הכותב או מי מוצג בו, לדוגמה) במקום להסיר את התוכן.

4.3. איטליה

בפסק-הדין של בית-המשפט העליון בעניין חסימת אתרי הימורים צוין כי באיטליה סמכותן של הרשויות להורות לספקי הגישה לחסום גישה לאתרי הימורים בלתי חוקיים עוגנה בחוק התקציב לשנת 2007. בחוק זה נקבעה סמכותו של גוף של משרד האוצר האיטלקי (ה-AAMS) להורות בצו לגופי תקשורת לפעול להסרת אתרי הימורים בלתי חוקיים ואף להטיל עליהם קנס מינהלי. בנתוני ה-AAMS המעודכנים לחודש

³⁷ עת"מ 10-10-45606 איגוד האינטרנט הישראלי נ' ניצב מפקד מחוז תל אביב ואח' (22.4.12), פורסם בנבו.

³⁸ עע"ם 12/3782 מפקד מחוז תל אביב-יפו במשטרת ישראל ואח' נ' איגוד האינטרנט הישראלי (24.3.13), פורסם באתר איגוד האינטרנט, עמ' 37, פסקה 19.

³⁹ Federal Communications Commission, [Children's Internet Protection Act](#), accessed: September 23, 2014.

⁴⁰ [SB-568](#) Privacy, Internet: minors (2013-2014), accessed: September 28, 2014.

אוקטובר 2010 הופיעו כ-2,400 אתרים ב"רשימה השחורה", ומדי חודש מתווספים לרשימה זו מאות אתרים.⁴¹

4.4. מדינות אחרות

לאחרונה פורסם כי שופט **ברזיל** הורה לחברות גוגל ואפל להסיר מהחנויות הווירטואליות שלהן את האפליקציה "סיקרטי", ולחברת מיקרוסופט הורה השופט להסיר תוכנה דומה ששמה "קריפטק" (Cryptic) מהחנויות הווירטואליות שלה. כמו כן השופט הורה לחברות להסיר את האפליקציות האמורות מהטלפונים הניידים של משתמשים שהתוכנה כבר ברשותם.⁴² זמן קצר לאחר מכן פורסם כי חברת אפל אכן הסירה את האפליקציה מה"אפ-סטור" בברזיל.⁴³

עוד פורסם לאחרונה כי **סינגפור** תיקנה את חוק זכויות היוצרים שלה, ועל-פי החוק החדש, שנכנס לתוקפו בסוף אוגוסט 2014, אפשר לחסום, בתנאים מסוימים, אתרי אינטרנט המפרים זכויות יוצרים. החסימה תיעשה בעקבות פנייה של בעלי זכויות היוצרים שיגישו בקשה לבית-המשפט הגבוה להורות לספק שירותי הגישה (ISP) לחסום אתרים מפרים. על בית-המשפט הגבוה יוטל לבחון בין השאר אם מטרתו העיקרית של האתר היא הפרת זכויות יוצרים; אם האתר מנגיש תיקיות או מציע אינדקס של תכנים המפרים זכויות יוצרים; אם הבעלים או מפעיל האתר מתעלם מזכויות יוצרים; אם האתר נחסם במקומות אחרים בשל הפרת זכויות יוצרים.⁴⁴

על-פי שמידט וכהן, **בסין** רשויות המדינה חוסמות פלטפורמות שלמות שהן פופולריות מאוד בעולם, דוגמת פייסבוק, טוויטר וטמבלר (Tumblr).⁴⁵ לדבריהם, סין אף הצהירה רשמית על מדיניות הצנזורה של האינטרנט וציינה כי "חוקים ותקנות אוסרים בבירור הפצת מידע שבו תוכן החותר תחת כוחה של המדינה ומערער את הלכידות הלאומית או מפר את הכבוד והאינטרסים הלאומיים".

שמידט וכהן מספרים עוד כי **באיראן** הכריזו הרשויות בשנת 2011 על הקמתו של "אינטרנט חלאל" (חלאל הם חוקי הכשרות האסלאמיים), ואף החלו בהקמתו של אתר אינטרנט לשיתוף תוכני וידיאו (כמו יוטיוב) שהממשלה מאשרת לצפייה. הרשויות באיראן מבקשות להקים רשת סגורה ומפוקחת שהתכנים בה יהלמו את חוקי השריעה.

מתנגדי הסינון הגורף מציגים את "טענת המדרון החלקלק", הגורסת כי משנעשה שימוש בטכנולוגיית הסינון ברמת המדינה בעבור מטרה אחת, למשל צמצום הפורנוגרפיה, אפשר שיעשה בה שימוש למטרות אחרות, למשל מניעת ביקורת על השלטון. נטען כי מדינות דוגמת סין ואיראן נעזרות בטכנולוגיית סינון

⁴¹ ע"מ 12/3782 **מפקד מחוז תל אביב-יפו במשטרת ישראל ואח' נ' איגוד האינטרנט הישראלי**, עמ' 38, פסקה 20 לדברי השופט פוגלמן.

⁴² John Fingas, [Brazilian Judge Tells Apple and Google to Pull Secret from People's Devices](#), *ENGADGET*, August 20, 2014; Eva Galperin, [Too Many Secrets: A Court Ruling Spells Bad News for Anonymous Speech in Brazil](#), Electric Frontier Foundation – EFF, August 26, 2014, accessed: September 28, 2014.

⁴³ Daniel Cooper, [Apple Blocks Access to Secret in Brazil After Anti-Bullying Ruling](#), *ENGADGET*, August 22, 2014, accessed: September 28, 2014

⁴⁴ Bolin Zhang, [Singapore's Amended Anti-Piracy Copyright Act Enables Streamlined Site-Blocking](#), The Center for Internet and Society, Stanford Law School, July 29, 2014, accessed: September 28, 2014.

⁴⁵ Eric Schmidt and Jared Cohen, [Web censorship: the net is closing in](#), (chapter in *The New Digital Age: Reshaping the Future of People, Nations and Business*), *The Guardian*, April 23, 2013, accessed: September 28, 2014: "[China's] laws and regulations clearly prohibit the spread of information that contains contents subverting state power, undermining national unity [or] infringing upon national honor and interests."

תוכן ובטכנולוגיות מעקב כדי לצמצם את פעילותם של מי שהם מחשיבים למתנגדי השלטון או למי שעוברים על חוקי המדינה או חוקי הדת.⁴⁶

כתיבה: רועי גולדשמידט

אישור: יובל וורגן, ראש צוות

עריכה לשונית: מערכת "דברי הכנסת"

---

⁴⁶ Ibid.